

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego

W Społecznej Szkole Podstawowej
Społecznego Towarzystwa Oświatowego
im. ks. Jana Twardowskiego w Ostrołęce
Rok szkolny 2023/2024

„Wybierz pracę, którą kochasz, a nie będziesz musiał pracować nawet przez jeden dzień w swoim życiu”

Konfucjusz

*Opracowała
Jolanta Zera*

Spis treści:.....	2
1. Założenia WSDZ.....	3
2. Podstawy prawne.....	3
3. Cele WSDZ.....	4
4. Realizatorzy i uczestnicy.....	6
5. Metody pracy na zajęciach.....	8
6. Treści i czas realizacji programu.....	9
7. Oczekiwane efekty pracy na zajęciach z doradztwa zawodowego.....	15
8. Diagnoza potrzeb i ewaluacja realizacji zadań doradczych.....	16
9. Podsumowanie.....	17

1. Założenia WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System ten określa rolę i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy. Dobrze przygotowany uczeń do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który wie jakie ma zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny, zna swoją wartość, umie samodzielnie wybrać szkołę średnią, ma plany na przyszłość.

- System doradztwa zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia.

- Pomaga uczniom w samopoznaniu własnych predyspozycji zawodowych (osobowości, potrzeb, uzdolnień, zainteresowań, możliwości).

- Zawiera informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy, a także predyspozycjami zawodowymi.

- Obejmuje całokształt zadań związanych z udzielaniem uczniom pomocy w planowaniu przyszłej kariery zawodowej.

- WSDZ jest częścią planu wychowawczo-profilaktycznego szkoły i jest włączony do Statutu szkoły.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
- na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności), umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ rodziny, aktywność własna jednostki;
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka;
- działania w ramach WSDZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane wg harmonogramu pracy szkoły;

- o WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami (Radą Pedagogiczną).

2. Podstawa prawna.

Rozporządzenie MEN z 12 lutego 2019r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019r. poz. 325) od 01.09.2019r.

Rozporządzenie MEN z dnia 16.08.2018 w sprawie doradztwa zawodowego(Dz. U. Z 2018r. poz. 1675),

W roku szkolnym 2022/2023 doradztwo zawodowe jest realizowane klasach I-VI szkół podstawowych na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, w klasach VII i VIII szkół podstawowych na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego jak również na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia w zawodzie. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej §3 i 6 w sprawie doradztwa zawodowego od 01.09.2019r.

- w klasach I-VI SP -na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego - prowadzą nauczyciele tych zajęć;
- w klasach VII i VIII SP oraz SPP (wszystkich, także dla dorosłych) – na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych odpowiednio z zakresu kształcenia ogólnego oraz z zakresu kształcenia w zawodzie – prowadzą nauczyciele doradcy zawodowi.

3. Cele WSDZ

Celem preorientacji i orientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami i środowiskiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy dzieci wobec pracy i edukacji, a także pobudzanie i rozwijanie zdolności oraz zainteresowań dzieci.

Głównym celem orientacji zawodowej w klasach I-III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań i pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV-VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stworzenie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań i pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji

edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy.

Cele szczegółowe

Uczniowie:

1. Poznają własne predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia.
2. Rozwijają własne umiejętności i kompetencje oraz kształtują właściwe relacje społeczne.
3. Wiedzą jak się uczyć i rozwijać swoje zainteresowania, pasje, talenty, potrafią określić swoje mocne strony, a także są świadomi swoich ograniczeń.
4. Mają motywację do działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego.
5. Znają przeciwwskazania zdrowotne do wyboru szkoły.
6. Posiadają informacje o zawodach i ogólnej sytuacji na rynku pracy.

Nauczyciele:

1. Potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów.
2. Rozwijają talenty, zainteresowania, zdolności, predyspozycje uczniów.
3. Realizują tematy zawodoznawcze metodami aktywnymi zgodnie z podstawą programową.
4. Znają ofertę szkół ponadpodstawowych i zasady rekrutacji.
5. Wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów.
6. Włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w procesie orientacji i doradztwa

Zawodowego w szkole.

Rodzice:

1. Są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli „doradców”,
2. Znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu,
3. Znają ofertę szkół ponadpodstawowych i zasady oraz terminarz rekrutacji,
4. Angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje zawody i zakłady pracy),
5. Wiedzą gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych.

4. Realizatorzy i uczestnicy.

Realizację zadań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele, wychowawcy, wychowawcy świetlicy, specjaliści m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy.

Doradca zawodowy udziela pomocy w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową, a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami, nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i

pedagogicznych technik, diagnozy rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji. Bierze udział w planowaniu działań szkoły w zakresie doradztwa zawodowego, aktualizuje informacje związane z doradztwem zawodowym, dokonuje bieżącego monitorowania realizacji WSDZ, przeprowadza ewaluację i sporządza sprawozdanie z realizacji WSDZ.

Doradca zawodowy, pedagog i psycholog szkolny diagnozują potrzeby oraz możliwości uczniów, udzielają indywidualnych porad i konsultacji w zakresie rozpoznawania mocnych stron oraz podejmowania decyzji edukacyjnych, w zależności od potrzeb i możliwości organizacyjnych prowadzą zajęcia rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne oraz na temat technik uczenia się, radzenia sobie ze stresem i autoprezentacji, kierują uczniów do specjalistycznych placówek, pedagog bada losy absolwentów.

Do zadań doradcy zawodowego należy w szczególności:

- 1) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
- 2) prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,
- 3) opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami opiekującymi się oddziałami, psychologami lub pedagogami, programu,
- 4) wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami, psychologów lub pedagogów, w zakresie realizacji działań określonych w programie,
- 5) koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

Na każdym przedmiocie nauczyciele realizują podstawę programową odnosząc się do doradztwa zawodowego.

Zadania nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do doradztwa zawodowego:

Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej uczą wyszukiwania informacji na temat edukacji i zawodów za pomocą słowników, encyklopedii, komputera. Wdrażają do podejmowania obowiązków i rzetelnego ich wypełniania. Zapoznają z pojęciem pracy i wynagrodzenia pieniężnego oraz sytuacji ekonomicznej rodziny. Przedstawiają znaczenie pracy w życiu człowieka, omawiają z dziećmi zawody ich najbliższych, prezentują charakterystykę pracy w różnych zawodach. Rozwijają zainteresowania, zapoznają ze sposobami powstawania różnych przedmiotów, uczą podstawowych umiejętności technicznych.

Nauczyciele-wychowawcy świetlicy aranżują zabawy sprzyjające poznawaniu różnych zawodów, organizują np.: kącki zawodowe w świetlicy, rozmawiają o zainteresowaniach itp.

Nauczyciel zajęć komputerowych prowadzi naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół średnich, pomaga uczniom klas ósmych w logowaniu się do elektronicznego systemu

wspomagania rekrutacji szkół, wyjaśnia organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczy komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentuje sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Wdraża do pracy zespołowej w ramach projektu, pokazuje sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.

Nauczyciele języka polskiego omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczą tworzenia wypowiedzi: pisanie życiorysu, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego (dostosowywanie wypowiedzi do sytuacji). Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników, encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.

Nauczyciele matematyki uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości i rachunkowości. Uczą planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza (wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.

Nauczyciele języków obcych zapoznają z zasobem języka dotyczącym szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom filmy o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia kilkudzaniowych wypowiedzi na temat swoich umiejętności (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej metodą projektu.

Nauczyciele przyrody omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia i organizowania pracy własnej. Zapoznają z zawodami z dziedziny meteorologii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii.

Nauczyciele historii i WOS-u informują o siedzibie władz lokalnych uczniów oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawiają z uczniami problemy współczesnej Polski (m.in. bezrobocie). Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Uczą tworzenia drzewa genealogicznego. Omawiają z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.

Nauczyciele wychowania fizycznego omawiając trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.

Nauczyciele religii i etyki przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, etykę zawodową, pomagają tworzyć uczniom ich własne systemy wartości. Pomagają poznać siebie, przyjąć odpowiedzialność za siebie. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw i obowiązków, zasad i reguł postępowania w życiu człowieka. Uczą prowadzenia dyskusji i umiejętności uzasadniania opinii dotyczących zjawisk w społeczności lokalnej.

Nauczyciel muzyki zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.

Nauczyciel plastyki zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów.

Nauczyciel techniki opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizację miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami do obróbki ręcznej.

Nauczyciele bibliotekarze prenumerują czasopisma związane z edukacją oraz literaturę z zakresu doradztwa zawodowego, udostępniają ulotki o szkołach.

Ponadto nauczyciele prowadzą zajęcia pozalekcyjne i koła zainteresowań umożliwiające uczniom rozwijanie swoich zdolności i umiejętności.

5. Metody i narzędzia pracy na zajęciach.

- Konspekty lekcyjne,
- Kwestionariusze i ankiety,
- Prezentacje multimedialne,
- Filmy o zawodach i prasówki,
- Powiązanie treści programowych ze światem zawodów,
- Konkursy zawodoznawcze,
- Spotkania z absolwentami naszej szkoły,
- Konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym,
- Organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów,
- Wycieczki zapoznawcze i targi edukacyjne, giełdy szkół,
- Tworzenie portfolio,
- Filmy,
- Warsztaty,
- Gry,
- Kwestionariusze, ankiety, testy,

6. Treści i czas realizacji programu.

Treści z zakresu doradztwa zawodowego będą realizowane w ciągu roku szkolnego na lekcjach wychowawczych, przedmiotowych, zastępstwach, zajęciach pozalekcyjnych oraz poza szkołą poprzez udział uczniów w wyjściach i wycieczkach, w spotkaniach i imprezach edukacyjnych związanych z wyborem szkoły ponadpodstawowej i poznawaniem zawodów. Treść i realizacja została opisana w Programie Realizacji Doradztwa zawodowego.

7. Diagnoza potrzeb i ewaluacja realizacji zadań doradczych.

Diagnoza potrzeb edukacyjno-zawodowych jest pierwszym i niezbędnym etapem tworzenia wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Na proces diagnozowania warto spojrzeć w szerokiej perspektywie i objąć diagnozą nie tylko uczniów, ale także nauczycieli i rodziców. Efektem rzetelnie przeprowadzonej diagnozy powinno być dopasowanie i przygotowanie oferty usług edukacyjnych i doradczych dla wymienionych grup.

Metody diagnozy przyjęte w szkole:

- badanie ankietowe - ankieta diagnostyczna dla uczniów, rodziców, i nauczycieli,
- rozmowa z uczniami na lekcji dydaktycznej, wychowawczej,
- rozmowa z rodzicami podczas spotkania z rodzicami,
- rozmowa z nauczycielami podczas rady pedagogicznej,
- dyskusja w grupie uczniów,
- konsultacje z samorządem uczniowskim,
- obserwacja,
- rozmowy, quizy, zabawy tematyczne o zawodach,
- diagnoza otoczenia społeczno-gospodarczego pod kątem kontynuowania i podjęcia współpracy,

Decyzję, jakie metody diagnozy zostaną przyjęte, podejmuje szkoła.

Ewaluacja służy ocenie skuteczności WSDZ, odnosi się do wszystkich działań skierowanych do uczniów: udzielanej informacji, rozmów indywidualnych, pracy grupowej. Realizacja tematyki z zakresu doradztwa zawodowego na lekcjach przedmiotowych dokumentowana jest wpisem do dziennika lekcyjnego. Sprawozdanie z realizacji programu sporządzi koordynator na podstawie informacji zwrotnych, obserwacji, przeprowadzonych ankiet oraz dokumentacji szkolnej.

Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby, zasady i harmonogram oraz obszary prowadzenia ewaluacji i diagnozy. Ewaluacja przeprowadzana jest w formie wybranej przez szkołę: co roku lub po całym cyklu kształcenia.

8. Podsumowanie.

W ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego Szkoła będzie przygotowywać uczniów do wyboru kierunku kształcenia i zawodu. Szkoła będzie prowadzić zajęcia z zakresu preorientacji, orientacji i doradztwa zawodowego. Opis wiadomości i umiejętności zdobytych przez ucznia będzie zgodny z ideą uczenia przez całe życie, oraz ideą europejskich ram kwalifikacji. Kształcenie jest bowiem koniecznością, aby uczeń mógł się utrzymać na elastycznym, mobilnym rynku pracy. Szkoła, doradca zawodowy oraz członkowie Rady Pedagogicznej będą prowadzić działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia od strony zawodowej stosownie do jego potrzeb, możliwości i stanu zdrowia. Dokument WSDZ zapewni ciągłość działań doradczych, będzie służył wskazaniu korelacji między tymi działaniami i procesami dydaktyczno – wychowawczymi w szkole.

Realizacja programu z zagrożenie epidemiologiczne.

W zależności od sytuacji epidemiologicznej w kraju związanej z pandemią COVID 19 w placówce STO jest możliwość przejścia na nauczanie zdalne bądź hybrydowe, zajęcia z doradztwa zawodowego dla klas VII – VIII będą kontynuowane w formie online.

Zastrzega się również, że w razie przyjęcia przez szkołę jednego z w/w wariantów nauczania wszelkie wycieczki zawodoznawcze, wyjścia na Targi Edukacyjne czy Giełdę Szkół oraz wizyty w szkole przedstawicieli różnych zawodów zaplanowane w programie realizacji na ten rok mogą być odwołane, ewentualnie będą mogły przybrać inną formę np: wideokonferencji z przedstawicielami szkół, warsztatów online, spotkań online z przedstawicielami zawodów, prezentacji, zaproszeń na ciekawe webinaria.

Literatura dla wychowawcy, nauczyciela, doradcy:

- Mapa karier <https://mapakarier.org/inspirations/klasa-vii-viii>
- Bartosz B. Poradnik metodyczny dla nauczycieli, pedagogów i doradców zawodowych; http://static.scholaris.pl/mainfile/105/017/rozpoznawanie_predyspozycji_66991.pdf
- Chirkowska-Smolak T, Hauzińska A, Łaciak M. Drogi kariery. Jak wspomagać rozwój zawodowy dzieci i młodzieży. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2011
- Gardner H Inteligencje wielorakie. MT Biznes, Warszawa 2009
- Dołęga-Herzog H, Rosalska M, Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu, KOWEZiU, Warszawa 2014

Opracowała Jolanta Zera